5ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Ταχυδρομική διεύθυνση

Καλαμπάκας & Σταυροπούλου. Τρίκαλα, Τ.Κ. 42100

Τηλέφωνο: 2431033780- 2431071559

E-MAIL: mail@5lyk-trikal.tri.sch.gr

Site: http://5lyk-trikal.tri.sch.gr/

https://blogs.sch.gr/5lyktrik

Διδάσκουσα Καθηγήτρια: Αμαλία Κ. Ηλιάδη, φιλόλογος-ιστορικός, Δ/ντρια 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

Συνθετική-δημιουργική εργασία Α΄ Τετραμήνου Σχολικού Έτους 2022-2023 στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών Γενικής Παιδείας «Θουκυδίδη Περικλέους Επιτάφιος»

Να εκτιμήσετε, ως ανάγνωσμα-μνημείο του λόγου της Αθηναϊκής Πολιτείας, τον «Επιτάφιο Περικλέους» του Θουκυδίδη. Να εκθέσετε τις εντυπώσεις και τις απόψεις σας σε ένα κείμενο, σε μορφή word, από 500-1000 λέξεις. (Αποστολή στο e-mail του σχολείου)

Εργασία Α΄ τετραμήνου, Αρχαία Ελληνικά Γενικής Παιδείας

Γελαδάρη Ελένη Β΄1, μαθήτρια 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

Τιμή στους πεσόντες του πολέμου!

Αφουγκραζόμενη τις πρόσκαιρες συνθήκες που ζούμε και την οικονομική κρίση που διέρχεται εδώ και αρκετούς μήνες ο πλανήτης μας εξαιτίας του ουκρανικού πολέμου με την Ρωσία και αφορμώμενη από την ολοκλήρωση του λόγου του Περικλή-Θουκυδίδη στον «Επιτάφιο Περικλέους» του Θουκυδίδη θα αναφερθώ στον πόλεμο, στους νεκρούς του πολέμου αλλά και στην συμπεριφορά αυτών που μένουν πίσω, δηλαδή των γονιών, των παιδιών, των γυναικών, των αδερφών τους.

Όσον αφορά την παράγραφο 35, ο πολιτικός, ο οποίος είναι ο εκφωνητής των λόγων στις τελετές της ταφής των νεκρών του πολέμου, αναφέρει πως αυτοί που αποδείχθηκαν γενναίοι με τα έργα τους πρέπει να τιμηθούν και οι τιμές να τους αποδοθούν με ανάλογο τρόπο και όχι η τιμή πολλών ανδρών να εξαρτάται από τον λόγο ενός, που πιθανότατα μπορεί να είναι ωραίος αλλά και κατώτερος. Δεν είναι εύκολο όμως να μιλήσει κανείς με ωραίο και σωστό τρόπο όταν αποδεικνύεται με δυσκολία ότι λέει την αλήθεια. Εξάλλου είναι στην φύση των ανθρώπων, όταν κάποιοι γνωρίζουν αυτά που αναφέρει ο ομιλητής, να θεωρούν τα όσα λέει κατώτερα ,ενώ από

την άλλη όσοι έχουν άγνοια των πραγμάτων να τα χαρακτηρίζουν υπερβολές.

Όσον αφορά την παράγραφο 36, ο λόγος αρχίζει με την αναφορά στους προγόνους μας, γιατί όπως λέει είναι καθήκον και πρέπον μας σε τέτοιες περιπτώσεις να τιμούμε την μνήμη τους. Αυτό συμβαίνει γιατί η ανδρεία τους συνέβαλε στο να μας παραδίδουν την χώρα ελεύθερη από γενιά σε γενιά. Προσωπικά θεωρώ ότι περισσότερη δόξα αξίζουν οι πατέρες μας, που με τόσο κόπο απέκτησαν και μας παρέδωσαν όση δύναμη και ιδιοκτησία έχουμε σήμερα. Για αυτό δικό μας χρέος είναι να φροντίζουμε και να τα πολλαπλασιάζουμε. Επίσης, πιστεύω πως πρέπει να τους αποδίδουμε μεγάλες τιμές γιατί χωρίς αυτούς που έχυσαν το αίμα τους για την ελευθερία δεν θα υπήρχαμε, αφού το μέλλον εξαρτάται και υπάρχει χάρη στο παρελθόν.

Όσον αφορά την παράγραφο 37, το πολίτευμα που επικρατούσε από τότε στον ελληνικό χώρο ήταν η δημοκρατία. Δημοκρατία είναι το πολίτευμα που έχει ως απώτερο σκοπό το συμφέρον των πολλών και όχι των λίγων. Αναφορικά με τις ιδιωτικές διαφορές, οι νόμοι προσδίδουν ισότητα ,ενώ στα δημόσια αξιώματα, οι άνθρωποι προτιμώνται με βάση την αξία τους και όχι την κοινωνική τους τάξη. Αυτό είναι απόλυτα σωστό και δίκαιο και τυπικά ισχύει και στις μέρες μας. Πριν 50-60,όμως, χρόνια για να εκλεγεί κάποιος στην θέση, παραδείγματος, χάρη του βουλευτή, χρησιμοποιούσε διάφορες τεχνικές ώστε να έχει ένα επιτυχές αποτέλεσμα. Δηλαδή, υποσχόταν να διορίσει κάποιον από τον στενό οικογενειακό κύκλο τού κάθε ψηφοφόρου στο δημόσιο για να εξασφαλίσει την εκλογή του. Αλλά η δημοκρατία είναι κάτι ανώτερο. Ακόμη και η φτώχεια και η ασημότητα δεν πρέπει να αποτελούν τροχοπέδη για κάποιον που έχει έστω και την ελάχιστη δυνατότητα να πράξει κάτι καλό. Η δημοκρατία μας αποτρέπει από το να συμπεριφερόμαστε με καχυποψία, να οργιζόμαστε με τους γείτονες, επειδή κάνουν κάτι που τους αρέσει, να ασχολούμαστε με το κουτσομπολιό που είναι κάτι ανήθικο και αλλοιώνει εμάς προσωπικά. Οπωσδήποτε όμως πρέπει να τηρούμε τους γραφτούς και άγραφους νόμους , η ελευθερία μας να φτάνει μέχρι τα όρια των άλλων και τέλος να σεβόμαστε και να παρέχουμε προστασία στους αδικημένους. Μπορεί σήμερα να θεωρούμε την δημοκρατία

δεδομένη αλλά δεν υπάρχει παντού. Ας ρίξουμε μία ματιά στην γειτονική Ουκρανία. Όταν, ενώ όλα κυλούσαν ήρεμα, ξύπνησαν μία μέρα του 2022 και ήταν σε περίοδο πολέμου. Αδιανόητο! Το 2022 να υπάρχει στην γη ΠΟΛΕΜΟΣ!

Όσον αφορά την παράγραφο 38, αναφέρεται στο ζήτημα της ξεκούρασης του πνεύματος. Αυτό επιτυγχάνονταν τότε μέσω της καθιέρωσης αγώνων και θυσιών, δηλαδή κάτι αντίστοιχο με τους σημερινούς ολυμπιακούς αγώνες. Επιπρόσθετα, ο λόγος αναφέρει πως οι Αθηναίοι του 5ου αιώνα ζούνε σε σπίτια που τους επιτρέπουν την ευχαρίστηση και διώχνουν την σκυθρωπότητα. Το 1886 θεσπίστηκε μέσα από αιματηρούς αγώνες η οκτάωρη εργασία, η οκτάωρη ξεκούραση και η οκτάωρη ψυχαγωγία που εορτάζεται από τότε κάθε πρώτη Μάη.

Όσον αφορά την παράγραφο 39, αναδεικνύεται η ανωτερότητα των Αθηναίων Ελλήνων , γιατί η πόλη τους είναι ανοιχτή στους ξένους επισκέπτες και περιηγητές ώστε να γνωρίσουν τις ομορφιές της χώρας μας. Παρά την ελλιπή προετοιμασία σε σχέση με αντιπάλους, την ώρα της δράσης στηρίζουν την εμπιστοσύνη τους στο θάρρος τους.

Όσον αφορά την παράγραφο 40, προβάλλονται κάποιες αξίες, που συμπίπτουν με τα σημερινά δεδομένα ,όπως η αγάπη για την ομορφιά που συνδυάζεται με την απλότητα. Επίσης, ο πλούτος είναι ευκαιρία για δράση και όχι για κομπασμό και καύχημα. Επιπλέον, μεγαλύτερη ντροπή αξίζει σε αυτούς που δεν προσπαθούν να ξεφύγουν από την φτώχεια. Και επίσης πρέπει να ασχολείται ο καθένας με τα πολιτικά του καθήκοντα ανεξάρτητα από τις προσωπικές του επιδιώξεις.

Αναφορικά με τις παραγράφους 41 και 42 και 43, αναφέρονται τα θετικά του πολέμου. Ένα από αυτά είναι η κατασκευή αιώνιων μνημείων σε ξένες χώρες, που υποδηλώνει την ανάπτυξη του πολιτισμού τους. Αυτά αποτελούν ανδραγαθήματα των νεκρών και ακόμη ο ίδιος τους ο θάνατος επιβεβαιώνει την ανδρεία και γενναιότητά τους. Δείγμα επίσης της ανδρείας τους είναι ότι προτίμησαν να αντισταθούν και να σκοτωθούν για την πατρίδα παρά να υποχωρήσουν άνανδροι. Και έτσι έφυγαν από την ζωή χωρίς φόβο και ντροπή. Έβαζαν μπροστά το δημόσιο συμφέρον

και τιμώνται σε κάθε ευκαιρία, με αποτέλεσμα να μένουν ζωντανές οι μνήμες τους και να μην πεθαίνουν ποτέ. Τέλος, η ευτυχία συνεπάγεται ελευθερία και ο θάνατος είναι ανώδυνος και δεν γίνεται αισθητός όταν κάποιος είναι τολμηρός.

Στις παραγράφους 44 και 45 και 46, παρηγορούνται οι γονείς, τα παιδιά, οι γυναίκες και τα αδέρφια των πεσόντων. Οι γονείς πρέπει να κάνουν κουράγιο γιατί θα τους θυμούνται σε κάθε επερχόμενη χαρά και αν είναι σε θέση να κάνουν και άλλα παιδιά θα διατηρούν την ελπίδα για το μέλλον. Οι γιοι και τα αδέρφια τους θα είναι λίγο κατώτεροι ακόμη κι αν δείξουν απίστευτη ανδρεία. Οι γυναίκες εάν φανούν πιστές τους αξίζει μεγάλη δόξα ενώ τα παιδιά τα αναλαμβάνει η πολιτεία μέχρι την ενηλικίωσή τους.

Όλα αυτά αποδεικνύουν τις μεγάλες θυσίες των προγόνων μας ώστε να είμαστε σήμερα όλοι ελεύθεροι!

Εργασία Α΄ τετραμήνου Αρχαία Ελληνικά Γενικής Παιδείας

Γελαδάρη Ελένη Β΄1, μαθήτρια 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

Χρόνια πολλά και καλή χρονιά.

Σας στέλνω την εργασία στο μάθημα ¨Περικλέους Επιτάφιος"
Μπαλάφας Αχιλλέας , μαθητής του Β1 τμήματος του 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

Το έργο Περικλέους Επιτάφιος είναι ένας έπαινος στην αθηναϊκή δημοκρατία, στον αθηναϊκό τρόπο ζωής και τον πολιτισμό.

Ο λόγος του Περικλή έχει περισσότερο ένα πολιτικό χρώμα γιατί αναφέρεται στο μεγαλύτερο επίτευγμα της Αθήνας , <<το δημοκρατικό πολίτευμα>> . Επίσης αναφέρεται εύστοχα στις αρετές της αθηναϊκής πολιτείας.

Ο λόγος του για να τιμήσει τους νεκρούς του πελοποννησιακού πολέμου ήταν πολύ έξυπνος, γιατί αναφέρει όλα τα στοιχεία της οργάνωσης της Αθήνας σε αντιπαράθεση με την οργάνωση στης Σπάρτης. Φαίνεται ότι η Αθήνα υπερτερεί σε όλα, και αυτό απαλύνει τον πόνο των συγγενών που έχασαν τους ανθρώπους τους στον πόλεμο άδικα από κατώτερους. Υπενθυμίζει στους παρευρισκόμενους ότι η Αθήνα ήταν και είναι ανώτερη όλων των πόλεων και η Σπάρτη αρκετά κατώτερη, με επιχειρήματα, πραγματικά γεγονότα και βιώματα του κάθε πολίτη . Στην αρχή του λόγου αναφέρεται στα πολεμικά κατορθώματα των θυμάτων για να τους τιμήσει, αφού βέβαια είχε προηγηθεί η τελετουργία. Στην συνέχεια αναφέρεται στους προγόνους οι οποίοι με μέγιστη ανδρεία και κόπο κατάφεραν να παραδώσουν μία ελεύθερη πόλη από γενιά σε γενιά. Είχαν καταφέρει να είναι αυτόχθονες, είχαν τα πάντα στην πόλη τους χωρίς να έχουν εξάρτηση από άλλες πόλεις . Με αυτή την αναφορά θυμίζει στους Αθηναίους ότι από παλιά οι Αθηναίοι ήταν έξυπνοι και ξεχωριστοί άνθρωποι. Μια πόλη για να αναπτυχθεί πρέπει να προσπαθούν όλες οι γενιές στο μέγιστο.

Σωστά ο Περικλής αναφέρεται ιδιαίτερα στο πολίτευμα , την δημοκρατία, γιατί είναι το αρμονικότερο και ιδανικότερο πολίτευμα το οποίο προωθεί την αρμονική σχέση ανάμεσα στο κράτος με τον πολίτη. Ιδιαίτερα τονίζει ότι είναι ένα πολίτευμα το οποίο ούτε δανείστηκαν, ούτε αντέγραψαν αλλά το έφτιαξαν μόνοι τους και με το πέρασμα του χρόνου το τελειοποίησαν. Κάνει την σύγκριση με το πολίτευμα της Σπάρτης που είναι ολιγαρχικό τονίζοντας ότι οι Αθηναίοι είναι όλοι ίσοι , ελεύθεροι να λένε την γνώμη τους, να συμμετέχουν στα κοινά, να λαμβάνουν διάφορα αξιώματα ανάλογα

με τις ικανότητες του καθενός και όχι ανάλογα με την κοινωνική τάξη, κάνουν το καλό επειδή έχουν το καλό μέσα τους, υπακούουν πρώτα στους κανόνες της ζωής και μετά στους γραπτούς νόμους. Σε αντίθεση με τους Σπαρτιάτες οι οποίοι μπορεί να ζουν σε μια ελεύθερη πόλη αλλά ο κάθε πολίτης δεν είναι ελεύθερος ηθικά, δεν μπορεί να δηλώσει την γνώμη του, δεν μπορεί να υπερασπιστεί τις ανθρώπινες αξίες, χωρίζονται σε πλούσιοι και φτωχοί και κάνουν το καλό από φόβο γιατί η παράβαση των κανόνων έχει ηθική κατακραυγή και ντροπή.

Στις μάχες οι Αθηναίοι πήγαιναν μόνοι τους γιατί ήταν δυνατοί στρατιωτικά και οικονομικά, είχαν οργάνωση και ήθελαν να είναι αυτόνομοι, ενώ οι Σπαρτιάτες είχαν πάντα την συνεργασία άλλων πόλεων γιατί δεν είχαν τα απαραίτητα εφόδια ώστε να νιώθουν σίγουροι για την νίκη.

Στη συνέχεια θυμίζει στους Αθηναίους όλα τα καλά που απολαμβάνουν, τα όμορφα σπίτια τους, τις εορταστικές εκδηλώσεις της πόλης, το γεγονός ότι βρίσκουν στο εμπόριο τα πάντα και τέλος τη μόρφωση. Όλα αυτά βοηθούν στην καλή ψυχική υγεία και στην καλλιέργεια του πνεύματος. Σε αντίθεση με τους Σπαρτιάτες οι οποίοι ζούσαν λιτά και καθημερινά εξασκούνταν στις πολεμικές τέχνες χωρίς να εξελίσσονται πνευματικά. Με αυτή την αναφορά του δείχνει ότι η καθημερινότητα των Αθηναίων υπερτερεί σε σύγκριση με αυτή των Σπαρτιατών. Οι Σπαρτιάτες ζούσαν για να εκπαιδεύονται σε περίπτωση πολέμου χωρίς να απολαμβάνουν τις καθημερινές ομορφιές της ζωής.

Με αυτά τα λόγια του Περικλή οι Αθηναίοι πολίτες νιώθουν περήφανοι για την καταγωγή τους και τον τρόπο ζωής τους και μαλακώνει ο πόνος για τις απώλειες των ανθρώπων.

Πριν ξεκινήσει ο πελοποννησιακός πόλεμος η Αθήνα είχε καταφέρει να αναπτυχθεί πολιτιστικά, πολιτικά και οικονομικά όσο καμία πόλη εκείνη την εποχή . Είχαν καταφέρει να φτιάξουν μεγαλοπρεπή μνημεία, απέκτησαν μεγάλη εμπορική και ναυτική δύναμη, ζούσαν αυτόνομοι, διασκέδαζαν σε αρκετές γιορτές που διοργάνωναν, με την μόρφωση που παρείχαν ξεχώρισαν αρκετοί επιστήμονες και φιλόσοφοι, έφτιαχναν έργα στην πόλη για να βελτιώσουν την καθημερινότητα τους. Κατάφεραν να έχουν το πιο

σημαντικό αγαθό μετά την υγεία, την ελευθερία, ψυχική και σωματική . Οι Αθηναίοι μέσα από το πολίτευμα που δημιούργησαν οι ίδιοι ζούσαν ελεύθεροι χωρίς φόβο για τις απόψεις τους, ένιωθαν σημαντικοί και απαραίτητοι για την σωστή λειτουργία της δημοκρατίας, δεν υπήρχαν διακρίσεις ανάμεσα στους πολίτες, δεν είχαν φόβο και ένιωθαν ασφάλεια .

Όλα αυτά που κατάφεραν οι Αθηναίοι ήταν αξιοθαύμαστα . Έγιναν με μεγάλο κόπο, θυσίες, επιμονή και υπομονή. Αυτό το γεγονός βέβαια τους έκανε να έχουν μεγάλη αυτοπεποίθηση, να γίνονται υπεροπτικοί και αλαζονικοί. Πίστευαν ότι δεν μπορούν να ηττηθούν από κανένα για αυτό και ήταν δεκτικοί να μπαίνουν στην Αθήνα και ξένοι. Ένιωθαν υπερβολική ασφάλεια και σιγουριά. Από την άλλη οι Σπαρτιάτες δεν ήθελαν ξένους στην πόλη τους γιατί ένιωθαν ανασφάλεια και φόβο. Καθημερινά γυμνάζονταν για να είναι έτοιμοι για πόλεμο. Επίσης το αίσθημα της ζήλειας και ο τρόπος που φέρονταν οι Αθηναίοι στις υπόλοιπες πόλεις τους έκανε δυνατούς. Αυτά τα χαρακτηριστικά ήταν που έκαναν τους Σπαρτιάτες να νικήσουν και τους Αθηναίους να ηττηθούν…

ΕΡΓΑΣΙΑ στα ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : "ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ" - Ευάγγελος Κρικέλης, μαθητής Β' Τάξης 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

Ο επιτάφιος λόγος που εκφωνήθηκε για τους νεκρούς του πελοποννησιακού πολέμου (431π.Χ.) από τον Περικλή και γράφτηκε από τον Θουκυδίδη, είναι ένας επικήδειος λόγος αφιερωμένος στους νεκρούς του πολέμου, όπως απαιτούσε το έθιμο που προϋπήρχε της τελετής. Οι Αθηναίοι, σε αντίθεση με όλους τους άλλους Έλληνες που έθαβαν τους νεκρούς του πολέμου στο πεδίο της μάχης, είχαν το πατροπαράδοτο έθιμο να τους ενταφιάζουν στη γη που γεννήθηκαν.

Αυτόν τον λόγο τον αναλαμβάνουν αξιόλογοι άνδρες - πολιτικοί ρήτορες κλπ. που είχαν επιλεγεί από την πολιτεία για αυτόν ακριβώς τον λόγο, για να τιμήσουν δηλαδή αυτούς που προσέφεραν την ζωή τους για την σωτηρία της πατρίδας. Στο νεκροταφείο, μετά την ταφή, ο εκπρόσωπος της πολιτείας έπαιρνε τον λόγο.

Επιτάφιοι λόγοι στην αρχαιότητα υπήρξαν πολλοί και κοινό τους στοιχείο είναι το σοβαρό τους ύφος και ο υψηλός τόνος, κάθε δηλαδή εκφωνητής κατέβαλλε προσπάθεια να αναζητήσει τις κατάλληλες λέξεις για να τονίσει την ανδρεία και την γενναιότητα των νεκρών πολεμιστών και για να τους εξυψώσει σε σχέση με τους αντιπάλους.

Ο ρήτορας, ο Περικλής, δηλαδή, οφείλει να τονίσει την πίστη των νεκρών στην πατρίδα, την αφοσίωσή τους στα ιδανικά της αθηναίικης πολιτείας, και ιδιαίτερα να αναφερθεί στη σημασία της θυσίας τους για την ελευθερία και το μεγαλείο της Αθήνας. Η θυσία τους πρέπει να μείνει στην μνήμη των επόμενων γενεών, γιατί θυσίασαν τα νιάτα τους πρόθυμα και άφησαν πίσω τους γονείς τους και ένα μέλλον για να υπηρετήσουν την Αθηναίικη Δημοκρατία. Ο ομιλητής σπάνια αναφέρει τα ονόματα των νεκρών και αυτό γιατί για τους Αθηναίους τα άτομα έρχονται και παρέρχονται, αθάνατη μένει μόνο η πόλη.

Πέρα από την θυσία των νέων ο Περικλής στον λόγο του έπρεπε να κάνει αναφορά και στους γονείς αυτών των παιδιών που έχασαν τα παλικάρια τους. Αυτοί χρειάζονταν προτροπή και παρηγοριά για να μπορέσουν να ξεπεράσουν τον ψυχικό κλονισμό που τους προκάλεσε η απώλεια των αγαπημένων τους. Από αυτούς τους γονείς λοιπόν, ζητεί μια νέα θυσία: να διατηρήσουν την ψυχραιμία τους και να μην

στραφούν κατά της πόλης που τους στέρησε τα παιδιά τους. Υπεύθυνος για να το καταφέρει αυτό ήταν ο κάθε ρήτορας που έπρεπε να τους εμπνεύσει για να τους πείσει ότι η θυσία για την πατρίδα είναι καθήκον.

Το κύριο μέρος του λόγου του Περικλή είναι μια προσπάθεια να δείξει τις αρχές που ώθησαν τους Αθηναίους να φθάσουν σε αυτό το μεγαλείο, ώστε να βάλουν πάνω από όλα την πόλη και όχι τους εαυτούς τους...είναι ένας ύμνος στο πολιτικό και πολιτιστικό θαύμα της Αθήνας της εποχής του, στη δύναμη και στη δόξα της. Είναι ένας ύμνος στο δημοκρατικό πολίτευμα που εξασφαλίζει ισονομία σ' όλους τους πολίτες, ισοτιμία, αξιοκρατία και ελευθερία, τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική τους ζωή. Καλλιεργεί επίσης τον σεβασμό και την πειθαρχία προς τους νόμους και προς τους άρχοντες. Οι νεκροί του πολέμου είχαν καταλάβει το μεγαλείο και την αξία της πατρίδας και για αυτό έβαλαν την τιμή και τον ενδιαφέρον της πάνω από όλες τις χαρές της ζωής.

Αξίζει να αναφερθούμε περισσότερο στο πολίτευμα της Αθήνας γιατί ο Περικλής θεωρεί ότι αυτό είναι υπεύθυνο για την δημιουργία πολιτών που θα είναι υπεύθυνοι και που θα τοποθετούν την πόλη τους ψηλά. Αυτό το πολίτευμα, το δημοκρατικό, τους δίνει ελευθερία,, ισονομία, ισοτιμία, αξιοκρατία και οι πολίτες, αφού αισθάνονται ασφαλείς μέσα σε αυτό, μπορούν να ασχοληθούν με όλες τις πλευρές της ζωής τους. Η ελευθερία τους δεν μετατρέπεται σε ασυδοσία αλλά είναι πειθαρχημένοι γιατί σέβονται γραπτούς και άγραφους νόμους και γιατί γνωρίζουν ότι πρέπει να περιφρουρήσουν τη δημοκρατία τους, επομένως, μίλαγε για υπεύθυνους πολίτες που είναι επιλογή τους να ζουν στην Αθήνα και να υπακούουν σε όλους τους νόμους και στους άρχοντες με τη θέλησή τους, καθώς γνωρίζουν ότι έχουν άριστο πολίτευμα.

Στους Αθηναίους οι νόμοι δεν επιβάλλονται δια της βίας αλλά οι ίδιοι βάζουν τον εαυτό τους στην υπηρεσία της πόλης και η Αθήνα δίνει την εικόνα μιας πόλης που είναι γεμάτη από ζωντάνια και δύναμη, είναι γεμάτη από φως και ομορφιά και διαπνέεται από μετρημένη ελευθερία, συγκρατημένη αισιοδοξία και εσωτερική αξιοπρέπεια.

Στην εποχή του Περικλή που οι πόλεις γύρω από την Αθήνα ζούσαν σε ανελεύθερα η αυταρχικά καθεστώτα, η αθηναίικη πολιτεία κατορθώνει να οργανωθεί σε ένα αξιοθαύμαστο πολιτικό σύστημα που είναι πρότυπο για όλους τους αιώνες. Η ελευθερία, η ισονομία, ο εσωτερικός θαυμασμός, η αξιοπρέπεια, η συμμετοχή στην συλλογική ευθύνη, η τόλμη, η αποφασιστικότητα για την

υπεράσπιση της πατρίδας, η υλική επιβράβευση της αρετής και της θυσίας, η καλλιέργεια της τέχνης με μέτρο και απλότητα, η ευσυνείδητη πειθαρχία στους νόμους, τα οράματα για το μέλλον - όλα αυτά τα υμνεί με τόσο πάθος ο Περικλής στο έργο του και με τόσο ωραία λόγια και είναι κατακτήσεις για χάρη των οποίων οι Αθηναίοι δεν διστάζουν, αν χρειαστεί, να χάσουν την ζωή τους.

Σκοπός του είναι να δημιουργήσει προσωπικότητες με υψηλό φρόνημα και εμπιστεύεται για αυτό τη δημοκρατία γιατί αυτή περιφρουρεί την τιμή και την αξιοπρέπεια του ατόμου , ανατρέφει και εμπνέει ελεύθερους, γενναίους και υπεύθυνους πολίτες.

Σύμφωνα με τον ρήτορα, τη δύναμη και όλο το μεγαλείο της αθηναίικης πολιτείας το έκτισαν και το θεμελίωσαν άνθρωποι τολμηροί που ήξεραν το χρέος τους και ήξεραν να το εκπληρώνουν στο ακέραιο προς την πατρίδα στο πεδίο της μάχης. Αυτό ακριβώς δείχνει και τον βαθμό της αρετής και της ηθικής που τους χαρακτήριζε. Μόνο οι σωστά προετοιμασμένοι πολίτες πιστεύουν ότι δεν πρέπει να κάνουν πίσω μπροστά στο επιβαλλόμενο χρέος τους.

Συμπερασματικά, μπορούμε να κάνουμε την διαπίστωση πως πρόκειται για έναν έξοχο λόγο που δημιουργήθηκε από έναν πολίτη που όντως πίστευε ότι μόνο η Δημοκρατία ωφελεί τους ανθρώπους και τους εξελίσσει. Ο ίδιος ο Περικλής έπεισε τους συμπολίτες του πως αξίζει να υπερασπιστεί κανείς ένα τέτοιο πολίτευμα.

περίπου ~ 900 λέξεις

Εργασία: 'Περικλέους Επιτάφιος'

Διαβάζοντας, λοιπόν, αυτό το μνημείο του λόγου, τα συναισθήματα και οι εντυπώσεις μου ήταν ποικίλες. Κεντρική ιδέα του Επιταφίου του Περικλή θα έλεγε κανείς ότι είναι «οι αρχές, το πολίτευμα και οι τρόποι ζωής που φτάσαμε σε αυτό το μεγαλείο». Η σημασία του Επιταφίου για την συγκεκριμένη στιγμή της αθηναϊκής ιστορίας είναι προφανής. Σε μια εποχή που οι περισσότερες ανθρώπινες κοινότητες ζούσαν κάτω από ζοφερά καθεστώτα με ανελεύθερο ή αυταρχικό χαρακτήρα , όχι μόνο στον λεγόμενο βαρβαρικό αλλά και μέσα στον ελληνικό κόσμο, η αθηναϊκή πολιτεία κατορθώνει να οργανωθεί σε ένα αξιοθαύμαστο πολιτικό σύστημα που αποτελεί πρότυπο για όλους τους αιώνες.

Ο Επιτάφιος του Περικλή αποτελεί το κύκνειο άσμα μιας θαυμαστής πολιτείας κι ενός αξεπέραστου πολιτεύματος. Όσο κι αν ρεκάζουν οι μεμψίμοιροι για τον θεσμό της δουλείας ή για τη θέση της γυναίκας ή ακόμη για τις ιμπεριαλιστικές τάσεις και την σκληρή συμπεριφορά την Αθηναίων προς τους συμμάχους τους – κρίνοντας αστόχαστα και ίσως χαιρέκακα την Αθήνα του Περικλή με τα μέτρα και τα σταθμά του καιρού τους-το μεγαλείο του πνεύματος της και η αίγλη του πολιτισμού της θα παραμείνουν ανέσπερα στους αιώνες. Θα τα διασαλπίζει από το Δημόσιο Σήμα του Κεραμεικού ο « ολύμπιος» ηγέτης της , θα τα διακηρύσσουν τα περίλαμπρα μνημεία του ιερού βράχου της και θα τα διαλαλούν τα αθάνατα έργα του λόγου και του στοχασμού των μεγάλων τέκνων της- που υπήρξαν αγλαοί καρποί του απαράμιλλου πολιτεύματός της.

Ακόμη, θεωρείται μάλλον απίστευτο ότι ο Περικλής, ο σύζυγος της Ασπασίας – μιας γυναίκας με υπέροχο πνεύμα , φιλελεύθερες αρχές και προοδευτικές ιδέες - συμβούλευσε τις μητέρες, τις χήρες και τις αδελφές των νεκρών να περιοριστούν μόνο στον γυναικωνίτη και να προσέχουν όσο μπορούν. Ενώ οι άλλες δημιουργίες του Θουκυδίδη αποσκοπούν στο φωτισμό των γεγονότων που ιστορούνται, ο Επιτάφιος τόσο λίγη σχέση έχει με την ιστορική αφήγηση που τον πλαισιώνει, ώστε καθώς τον διαβάζουμε λησμονούμε σχεδόν τον πόλεμο. Γι' αυτό δίκαια ο Επιτάφιος του Περικλή έχει χαρακτηριστεί ως το «Ευαγγέλιο της Δημοκρατίας».

Καραμούτσιου Βασιλική-Ελευθερία, τμήμα Β'1 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

“Ανδρών Επιφανών πάσα γη τάφος”

Ο Επιτάφιος λόγος του Θουκυδίδη είναι μια από τις 40 δημηγορίες του και συμπεριλαμβάνεται στο έργο του, την Ιστορία του, δηλαδή στα γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου. Βέβαια οι ιστορικοί μελετητές δεν έχουν καταλήξει αν ο συγγραφέας του λόγου είναι όντως ο Περικλής ή ο Θουκυδίδης, αλλά αυτό λίγη σημασία έχει , μιας και ο ιστορικός (Θουκυδίδης) και ο πολιτικός (Περικλής) τρέφουν αμέριστη αγάπη για την πατρίδα τους .

Ο λόγος εκφωνείται για τους πρώτους νεκρούς Αθηναίους του 1ου έτους του πολέμου (431π.Χ.). Πρώτοι νεκροί θεωρούνταν όσοι “έπεσαν “ στην μάχη των Πλαταιών , στους Ρείτους και ίσως οι νεκροί στην αποστασία της Ποτίδαιας (432π.Χ). Ακροατήριο του Περικλή ήταν πλήθος Αθηναίων, αλλά και κάτοικοι άλλων πόλεων.

Ο ρήτορας ξεκινά λέγοντας πως θεωρεί τον επιτάφιο λόγο περιττό. Τονίζει ότι αρκούν οι πράξεις, δηλαδή η ταφή , για να τιμηθούν οι γενναίοι νεκροί των πολέμων. Τα έργα ανδρείας επιβάλλεται να αντισταθμίζονται πάλι με έργα. Τα λόγια δε συγκρίνονται με τα έργα.

Συνεχίζοντας τονίζει πως σκοπός του δεν είναι να κάνει ανούσιες και κουραστικές ιστορικές αναδρομές , αλλά να αναλύσει διεξοδικά το μεγαλείο της δημοκρατικής Αθήνας του Περικλή. Ο ι Αθηναίοι που με επιτυχία κατόρθωσαν να διατηρήσουν την αυτοχθονία τους και την ελευθερία τους με γενναίους αγώνες κατά την διάρκεια των Περσικών πολέμων , διατήρησαν όλα όσα κληρονόμησαν απ’ τους μακρινούς προγόνους τους φτάνοντας έτσι στην πολιτισμική ακμή του “χρυσού αιώνα “.Σε αυτήν την περίοδο τελειοποιείται το δημοκρατικό πολίτευμα

στην Αθήνα και η δύναμη της πόλης ξεπερνά τα όριά της με την ηγεμονία της Αθηναϊκής συμμαχίας. Σε αντίθεση με την Σπάρτη , η Αθήνα βασισμένη στις αρχές και το πολίτευμα της δημοκρατίας , καθώς και στον τρόπο ζωής κατάφερε να διατηρήσει την υπεροχή και την ανωτερότητά της.

Στο επόμενο κεφάλαιο προβάλλονται τα τρία στάδια που οδηγούν στη δημοκρατία : ισηγορία-ισονομία-αξιοκρατία. Η ελευθερία διέπει όλους τους τομείς της αθηναϊκής ζωής και λόγω αυτής της ελευθερίας ,επικρατούσε συνοχή στην πόλη και αληθινή φιλία μεταξύ των πολιτών της Αθήνας. Αντίθετα στη Σπάρτη επικρατούσε κλίμα αστυνόμευσης ,δυσπιστίας και επιφυλακτικότητας. Οι Αθηναίοι είχαν εσωτερικό σεβασμό, άρα δε χρειαζόταν τους νόμους για να τους περιορίζουν, από μόνοι τους έκαναν το καλό.

Συνεχίζοντας ,μιλάει για την ανδρεία των Σπαρτιατών που είναι επίκτητη ,ενώ η ανδρεία των Αθηναίων ήταν έμφυτη. Οι Σπαρτιάτες καλλιεργούσαν μόνο την πολεμική τέχνη ,ενώ οι Αθηναίοι καλλιεργούσαν και το πνεύμα. Οι τελευταίοι είχαν καταφέρει να έχουν μια σύζευξη καλλιτεχνικών επιδόσεων και πολεμικών επιχειρήσεων.

Αυτό ,όμως, που τονίζει παρακάτω είναι το πιο σημαντικό όλων. Ο Περικλής τονίζει πως η δημοκρατία θέλει πολιτικοποιημένα άτομα, όχι απαθή και αδρανή. Άτομα αδιάφορα είναι κίνδυνος για το ίδιο το πολίτευμα, επειδή δίνουν την ευκαιρία σε καιροσκόπους και δημαγωγούς να πάρουν την εξουσία. Σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα πρέπει να εκφέρονται όλες οι απόψεις και όλα τα επιχειρήματα ,ώστε οι αποφάσεις να παίρνονται πλειοψηφικά.

Η Αθήνα ήταν το κέντρο όλης της Ελλάδας. Το κράτος εκεί βοηθά τον πολίτη μέσω της δωρεάν μόρφωσης να διαπλάσει το ήθος και το χαρακτήρα του. Επίσης η Αθήνα εμπνέει φόβο και σεβασμό στους εχθρούς της. Το δημοκρατικό πολίτευμα ,η οικονομική και πνευματική ανάπτυξη, δείχνουν το μεγαλείο της.

Προχωρώντας τονίζει πως ο έπαινος της πόλης είναι και έπαινος των νεκρών, που θυσιάστηκαν γι’ αυτόν. Ούτε οι πλούσιοι ούτε οι φτωχοί έδειξαν δειλία στη μάχη. Φάνηκαν ανιδιοτελείς .Αποδείχτηκε ότι νοιάστηκαν για το παρόν και δεν σκέφτηκαν υστερόβουλα για το μέλλον. Τα κατορθώματά τους συνδέονται με τους δημοκρατικούς θεσμούς .Αγωνίστηκαν για την ελευθερία της πατρίδος και για την υστεροφημία τους. Οι νεκροί είναι παραδείγματα προς μίμηση. Έχουν υψωθεί στην

αιωνιότητα ,έγιναν ήρωες και συνεπώς “έσπασαν” τα όρια του τόπου και του χρόνου. Αποτελούν διαχρονικού χαρακτήρα οδηγό ,για όλες τις γενιές και τους λαούς.

Ο λόγος τελειώνει με λόγους παραμυθίας προς τους γονείς. Ο τιμητικός τους θάνατος πρέπει να παρηγορεί και να στηρίζει τους πονεμένους γονείς. Τα αδέρφια πρέπει να παραδειγματίζονται και οι γυναίκες τους να ζουν με τη μνήμη τους.

Συνοψίζοντας πρέπει να πούμε πως ο Επιτάφιος Λόγος του Περικλή είναι ένας ύμνος στην ελευθερία και τη δημοκρατία. Στο πέρασμα των αιώνων το μήνυμά του παραμένει διαχρονικό και αναλλοίωτο.

Κοσκινιώτη Αποστολία, μαθήτρια Β1 Τμήματος του 5^{ου} ΓΕΛ Τρικάλων

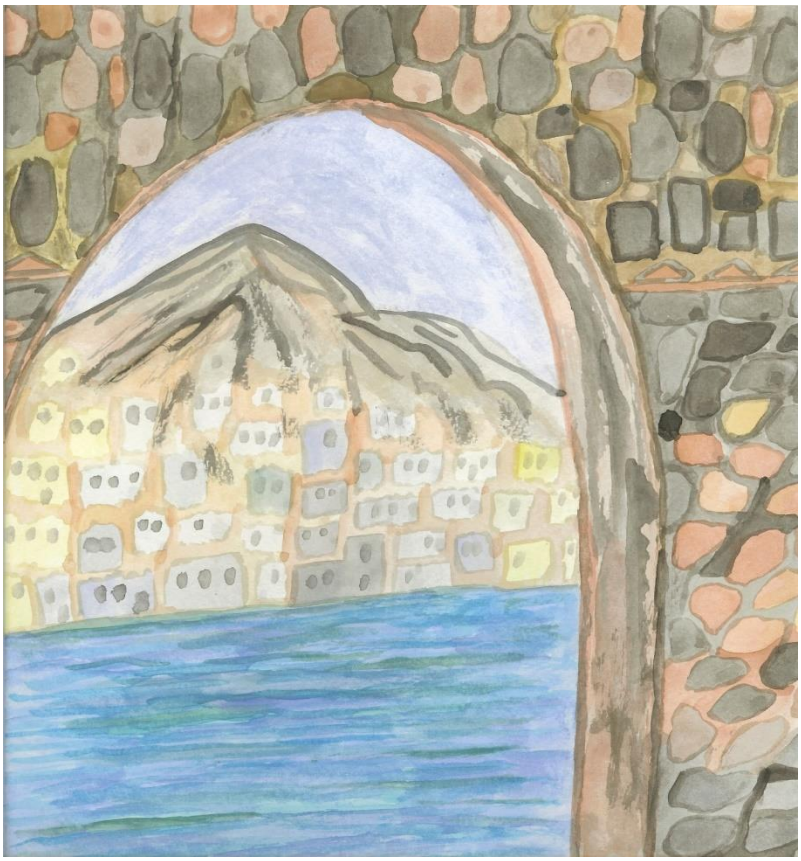

«ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ»:

Στον Επιτάφιο Περικλέους οι περισσότεροι από τους ομιλητές επαινούν αυτόν που έγραψε και αφηγήθηκε τον επικήδειο γιατί πιστεύουν πως αυτό τιμάει τους νεκρούς του πολέμου κατά την ταφή. Εγώ όμως πιστεύω πως άνθρωποι που στάθηκαν ηρωικά και γενναία οι

τιμές για αυτούς θα εκφράζονταν και μόνο με έργα πολλών για την προετοιμασία της κηδείας και όχι για να υμνηθεί μόνο ένας. Διότι είναι δύσκολο να γίνει κανείς πιστευτός και κανείς δεν ξέρει αν αυτά που ακούγονται είναι αληθινά. Ο ακροατής που γνωρίζει τα πραγματικά γεγονότα θεωρεί πώς αυτά που λέγονται είναι κατώτερα της πραγματικότητας, αυτός πάλι που ζηλεύει, νομίζει πως ακούει υπερβολές. Και εφόσον όμως έτσι κάναν οι παλαιότεροι είναι υποχρεωμένος να κάνει το ίδιο. Άρχισε τον λόγο του πρώτα για τους προγόνους που θεωρεί καθήκον σε κάθε τέτοια περίπτωση να τιμάται η μνήμη τους. Γιατί ζώντας συνεχώς σε αυτή τη χώρα που τους την παρέδωσαν διαδοχικά η μία γενιά στην άλλη χάρη στην ανδρεία τους και με το ότι κληρονομήθηκε από τις άλλες γενιές, μεγάλωσε και ο λαός και οι αρχές ετοίμασαν την πόλη να είναι σε ετοιμότητα για πόλεμο αλλά και ειρήνη. Όλα αυτά όμως με ποια αρχή ως βάση τα κατακτήσανε; Με ποιους πολιτικούς θεσμούς και δημόσιο βίο; Με ποια ιδιοσυγκρασία φτάσανε σε αυτή την ακμή; Με αυτά θα άρχιζε τον λόγο του και παρακάλεσε να τον ακούσουν όλοι προσεκτικά.

Έχουμε πολίτευμα , είπε, που δεν χρειάζεται να αντιγράψει θεσμούς άλλων, αντίθετα, είμαστε παράδειγμα τον άλλον. Και το πολίτευμα αυτό ονομάζεται « Δημοκρατία» απάντησε. Οι νόμοι είναι με βάση την ισότητα και το συμφέρον για όλους και όχι για τους λίγους. Στα δημοτικά αξιώματα αναδεικνύεται όποιος έχει εκτίμηση και σεβασμό και όχι ανάλογα με την κοινωνική του τάξη. Ούτε η φτώχια θα εμποδίσει κάποιον να κάνει κάτι εξαίρετο για την πόλη. Ως ελεύθεροι άνθρωποι στην καθημερινή ιδιωτική ζωή δεν οργιζόμαστε με τον γείτονα, δεν κρατάμε μούτρα για κάτι που θα τον στεναχωρήσει. Δεν ενοχλούμε ο ένας τον άλλον. Στην δημόσια ζωή υπακούμε στους νόμους από σεβασμό και πειθαρχία στους άρχοντες του τόπου. Σημαντικοί είναι επίσης και οι άγραφοι νόμοι και θεωρείται ντροπή σε όποιον τους παραβαίνει. Επίσης, λέει πώς φρόντισαν να βρούνε τρόπους να ξεκουράζουν το πνεύμα τους από τον μόχθο, διοργανώνοντας αγώνες και θυσίες σε όλη την διάρκεια του χρόνου και αυτό τους βοηθούσε να μην είναι σκυθρωποί. Επίσης, ο ευλογημένος τόπος έχει προϊόντα που όπως τα γεύονται οι άλλοι το ίδιο κάνουμε και εμείς. Επιπρόσθετα λέει πως η διαφορά με τους εχθρούς που είχαν είναι πως εμείς, είπε, έχουμε ανοιχτά τα σύνορα της πόλης για όλους και δεν διώχνουμε ξένους με τον φόβο μην μάθει και κρυφακούσει κάτι που θα μας βλάψει διότι η τεχνική μας δεν είναι η προπαγάνδα και τα απατηλά τεχνάσματα αλλά το θάρρος της ώρας εκείνης. Η αγωγή επίσης διαφέρει στο ότι εκείνοι βάζουν τα παιδιά από νωρίς να πολεμούν

ενώ εμείς ριχνόμαστε στην μάχη με αυταπάρνηση και θάρρος. Συνέχισε με ένα παράδειγμα των Λακεδαιμονίων όπου πολεμούν όχι μόνοι τους αλλά με συμμάχους που καυχιούνται όταν κερδίζουν και λένε ότι χάσανε από όλους όταν έρχεται η ήττα. Συνέχισε να λέει πως αγαπάνε την ομοιομορφία και την απλότητα. Τον πλούτο τον βλέπουν ως ώρα δράσης παρά για εφέ. Ντροπή θεωρούσαν το να μην παραδέχεται κανείς την φτώχεια του. Το χειρότερο όμως ήταν το να είσαι φτωχός και να μην εργάζεσαι για την οικογένειά σου. Αυτό ήταν η μεγαλύτερη ντροπή.

Επιπρόσθετα, πρέπει να τονιστεί πώς εκείνη την εποχή ασχολούνταν με τα πολιτικά παρόλες τις εργασίες που είχαν. Ήταν πολιτικά κατατοπισμένοι, συμμετείχαν όλοι στις συνάξεις και αντίθετα αυτούς που ήταν αδρανείς δεν τους θεωρούσαν φιλήσυχους αλλά άχρηστους. Τέλος, όσο για την καλοσύνη δεν επιδίωκαν να είναι αρεστοί και να αποκτούν φίλους με βάση τις ευεργεσίες τους, αντίθετα κάνανε αυτοί το καλό. Σταθερός φίλος είναι αυτός που ευεργέτησε παρά αυτός που ευεργετήθηκε. Είχαν εμπιστοσύνη ως ελεύθεροι άνθρωποι στους άλλους.

Κάνοντας ανακεφαλαίωση συνεχίζει πως η πόλη είναι σχολείο για την Ελλάδα, της οποίας οι εύστροφοι κάτοικοι δεν κάνουν πίσω σε καμία δυσκολία και σε οποιαδήποτε συνθήκη. Και αυτό δεν το έλεγε να περιαυτολογήσει αλλά το αποδεικνύει η ιστορία η ίδια. Ούτε στους εχθρούς φέρθηκαν απάνθρωπα. «Με τέτοια δείγματα θα μας θαυμάζουν και θα μας εξυμνούν όλοι και οι τωρινοί και οι μεταγενέστεροι, χωρίς να χρειαζόμαστε κανέναν Όμηρο να μας υμνήσει ούτε κανέναν άλλον με ωραία λόγια. Ανοίξαμε δρόμους, ανοίξαμε στεριές και θάλασσες και στήσαμε παντού μνημεία αιώνια που θα θυμίζουν τις επιτυχίες ή ακόμη και τις αποτυχίες. Είμαστε έτοιμοι να τα δώσουμε όλα για την πατρίδα μας» συνέχισε. Το μεγαλύτερο εγκώμιο το έπλεξε με τα ως τώρα λόγια που είπε. Αυτοί που θυσιάστηκαν κόσμησαν την πόλη με τις επιτυχίες τους, τη δόξα τους και τα αρνητικά λόγια, όταν εκφέρονται, φέρνουν ισορροπία με τις ηρωικές πράξεις. Κανείς τους δεν δείλιασε, κανείς πλούσιος δεν χρησιμοποίησε τον πλούτο του για να τον απολαμβάνει, ούτε φτωχός ήλπιζε πως θα γλιτώσει την φτώχεια και ότι θα πλουτίσει εις βάρος των συμπολιτών του. Και σε όλα αυτά υπάρχει ισορροπία μεταξύ λόγων και πράξεων. Όλα αυτά τα θεωρούσε κοσμήματα που κοσμούσαν ακόμη την πόλη χάρη στην γενναιότητα . Προτιμούσαν τον θάνατο παρά την ντροπή μιας ήττας.

Συνεχίζοντας, λέει πως οι νεκροί πρόγονοι αποδείχθηκαν άξιοι της πόλης αλλά και εμείς συνεχίζουμε με το ίδιο φρόνημα και πάθος για

αυτήν την πόλη. Και εσείς μην πιστεύετε μόνο τα μεγάλα λόγια αλλά κοιτάξτε γύρω σας, βλέπετε τη δύναμη και ισχύ της πόλης. Και όταν θεωρήσετε αυτή την δύναμη μεγάλη, αναλογιστείτε πως είναι έργα αγάπης, δυνάμεις πυγμής και φιλότιμου.

Όταν έβλεπαν πώς χάνουν προτιμούσαν τον θάνατο για να μην χάσει η πόλη την ανδρεία εξαιτίας τους. Εξάλλου, θα μνημονεύονταν για μία ζωή με τους τάφους, τα ανυψωτικά λόγια αλλά ο καθένας έπαιρνε έναν μοναδικό και προσωπικό έπαινο όχι μόνο στον τόπο ταφής αλλά σε όλη την Γη διότι γινόντουσαν γνωστοί. Επίσης έστηναν για τη μνήμη τους επιγραφές στις επιτύμβιες στήλες και έτσι κατάφεραν να ζήσουν στις ψυχές όλων των ανθρώπων. Μετά αναφέρθηκε στους γονείς αυτών των ηρώων, στους παρόντες, δεν ήθελε να τους κάνει να κλάψουν αλλά να τους παρηγορήσει. Είναι ευτυχία να έχεις έναν τέτοιο θάνατο, τιμημένο, και εσείς είπε ένα τέτοιο πένθος όπου το τέλος της ζωής δίνεται στην πιο ευτυχισμένη περίοδο της ζωής του. Το πιο δύσκολο είναι να πειστούν πως είναι έτσι, αλλά θα έρχονται άνθρωποι να τους μιλούν για τα ανδραγαθήματά τους, και θα νιώθουν περήφανοι. Θα έρχονται στιγμές που θα τους λείπουν π. χ όπως συμβαίνει με τα αγαθά. Όταν δεν τα έχεις ποτέ δεν σου λείπουν, όταν όμως έχεις συνηθίσει να ζεις μαζί τους τότε ο πόνος είναι αβάσταχτος. Πρέπει να κάνετε κουράγιο, τους λέει, οι νέοι να φέρουν και άλλα παιδιά στον κόσμο για να συνεχιστεί όλο αυτό. Οι πιο ηλικιωμένοι να σκέφτεστε ότι το μεγαλύτερο μέρος της ζωής σας ήταν ευτυχισμένο, άρα είστε κερδισμένοι. Όταν έχει τιμηθεί κάποιος, δεν γερνά ποτέ η αίσθηση της τιμής. Στα άχρηστα γερατειά όσα κέρδη να έχει κανείς πρέπει και να τον τιμούν, αυτή είναι άλλωστε η χαρά τους. Στους γιους των πεσόντων έβλεπε μεγάλο αγώνα για το πώς θα συμπεριφέρονταν. Αν έλεγαν επαινετικά λόγια κινδύνευαν να κριθούν αρνητικά. Όταν κάποιος ζει, ζηλεύει τον ανταγωνιστή, ενώ ο νεκρός που δεν υπάρχει πια τιμάται ιδιαίτερα και ασυναγώνιστα. Όσο για τις γυναίκες, έκανε μία απλή μικρή παρένθεση, τις συμβούλεψε να φανούν αντάξιες τον τιμημένων ανδρών τους, καθώς και να μην δίνουν αφορμές για θετικά αλλά ούτε και για αρνητικά σχόλια, είπε.

Τιμήθηκαν με τις πρέπουσες τελετουργίες οι νεκροί, τα παιδιά τους αναλάμβαναν να παρακολουθήσουν δωρεάν σχολείο και να έχουν τροφή, με δημόσια δαπάνη από την Πολιτεία δηλαδή έως την ενηλικίωσή τους. Η πόλη καταθέτει ένα στεφάνι για την τιμή των πεσόντων και στους απομείναντες ως έπαθλο έναν τέτοιο αγώνα διότι σύμφωνα με την γνώμη του όπου υπάρχουν καθιερωμένα έπαθλα και μεγάλα βραβεία εκεί θα βρεις τους άριστους πολίτες. Κι όταν τελείωσε, απευθύνθηκε σε όλους

λέγοντας πώς εφόσον ο καθένας θρήνησε τον νεκρό του ήρθε η ώρα να πηγαίνουν. Η ομιλία του από την αρχή ως το τέλος ήταν πολύ απλή, κατανοητή από όλους και ταυτόχρονα σου αγγίζει την καρδιά με τα λεγόμενα. Ήταν αυτός που ήξερε να απευθυνθεί ανάλογα στην κάθε ηλικία και στο κάθε φύλο. Γέρους, νέους, παιδιά, γυναίκες. Δεν πρόσβαλε κανέναν, αντίθετα ο λόγος ήταν μετρημένος χωρίς υπερβολές. Για μένα ήταν ο τέλειος ρήτορας, δημοκρατικός, σοφός, σωστός, έντιμος, φιλότιμος και ειλικρινής. Ο πιο κατάλληλος για αρχηγός κράτος.

Στέργιος Ντόντης, μαθητής Β1 Τμήματος, 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

<u>Ο ΕΠΙΤΆΦΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΉ</u>

Ως μακρινοί πρόγονοι του επιτάφιου λόγου θα μπορούσε να θεωρηθούν τα θρηνητικά εγκωμιαστικά άσματα, που από τα αρχαιότατα χρόνια αποτελούσαν απαραίτητα στοιχεία της ταφής. Ιδιαίτερα για τον νεκρό πολεμιστή, ο επικήδειος θρήνος- έπαινος ήταν από τις πιο σημαντικές τιμές που όφειλαν να αποδώσουν σε αυτόν οι ζωντανοί. Έτσι στην Ιλιάδα συναντούμε την θρηνωδία των Αχαιών και της Ανδρομάχης, της Εκάβης και της Ελένης πάνω στο νεκρό του Έκτορα. Πέρα όμως από τους

εγκωμιαστικούς αυτούς θρήνους που συνόδευαν την ταφή των νεκρών πολεμιστών, στην Αθήνα και ίσως σε άλλες πόλεις φαίνεται ότι επικράτησε από πολύ νωρίς το έθιμο να εκφωνούν αυτοσχέδιους λόγους έγκριτοι άνδρες-πολιτικοί, ρήτορες-εκλεγμένοι από την πολιτεία, για να τιμηθούν Έτσι τιμούνταν επισημότερα εκείνοι που προσέφεραν τη ζωή τους στο βωμό της πατρίδας. Αυτός ήταν ίσως και ένας λόγος για τον οποίο οι επιτάφιοι δεν δημοσιεύονταν. Έτσι λοιπόν ο επιτάφιος λόγος έγινε αναπόσπαστο τμήμα της επικήδειας τελετής που γινόταν κατά κανόνα στα τέλη Οκτωβρίου με αρχές Νοεμβρίου όσες φορές φυσικά υπήρχαν νεκροί από πολεμικές επιχειρήσεις. Γιατί οι Αθηναίοι σε αντίθεση με όλους τους άλλους Έλληνες που έθαβαν τους σκοτωμένους πολεμιστές στο πεδίο της μάχης ,είχαν πατροπαράδοτο έθιμο να ενταφιάζουν τους νεκρούς τους στην γενέθλια γη.

Είναι φανερό ότι με την καινοτομία που επιχειρεί ο Περικλής στην διάρθρωση του Επιταφίου του, κατευθύνει σκόπιμα το εγκώμιο προς την σύγχρονή του γενιά, οπότε και οι αρχές, το πολίτευμα και οι τρόποι ζωής διαμορφώνονται και αποκρυσταλλώνονται στην πολιτική βάση της Αθήνας. Επομένως η σημασία του επιταφίου για την ιστορία της Αθήνας είναι προφανής. Σε μια εποχή που στις περισσότερες κοινωνίες των ανθρώπων είχαν επιβληθεί αυταρχικά καθεστώτα, η Αθηναϊκή πολιτεία είχε κατορθώσει να οργανώσει ένα αξιοθαύμαστο σύστημα διακυβέρνησης που διακρίνεται από ελευθερία, σεβασμό, αξιοπρέπεια, καθολική συμμετοχή στα κοινά, συλλογική ευθύνη, ισονομία, τόλμη, ενσυνειδησία-ευσυνειδησία και πειθαρχία στους νόμους. Όλες αυτές οι παραπάνω αρετές αποτελούν θεμέλιο για την άνθηση, δικαίωση και καταξίωση της ζωής καθώς και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Συνεπώς μέσα από τον Επιτάφιο του Περικλέους συνειδητοποιούμε πως η δημοκρατία καλλιεργεί ηθικές προσωπικότητες με φρόνημα και λογική. Η δημοκρατία, επίσης, αποτελεί την πηγή της τιμής και της αξιοπρέπειας και τέλος θρέφει ανθρώπους υπεύθυνους και τολμηρούς διότι στην πραγματικότητα υποδεικνύει σε αυτούς το βάθος της ανθρώπινης ουσίας. Ο Επιτάφιος του Περικλή, λοιπόν, προβάλλει την ιδεολογία της Αθηναϊκής δημοκρατίας.

Καταλήγουμε εύλογα στο συμπέρασμα πως ο Επιτάφιος του Περικλή δίκαια χαρακτηρίζεται ως ‘‘ευαγγέλιο της δημοκρατίας’’.

Βακουφτσή Χριστίνα, μαθήτρια Β1 Τμήματος του 5ου ΓΕΛ Τρικάλων

Μπούσιας Αλέξανδρος

Τάξη Β1

5ο Λύκειο Τρικάλων

<u>Εργασία για το μάθημα τον Αρχαίων</u>:

«Να εκτιμήσετε ως ανάγνωσμα - μνημείο του λόγου και της αθηναϊκής πολιτείας τον Επιτάφιο του Περικλέους του Θουκυδίδη και να εκθέσετε τις απόψεις σας και τις εντυπώσεις σας (από 600 έως 1000 λέξεις στο Word)».

Καθώς διαβάζει κανείς του Περικλέους τον Επιτάφιο του Θουκυδίδη διαπιστώνει ότι εμείς οι Έλληνες έχουμε από την αρχαία Ελλάδα 2 δύο πολύ σημαντικές κληρονομιές: Μία υλική, τον Παρθενώνα, και μία πνευματική, τον Περικλέους Επιτάφιο. Ο Περικλέους Επιτάφιος είναι ένα ανάγνωσμα που δημιουργεί έναν ενθουσιασμό και μία περηφάνεια, για το πως εκείνη την εποχή γράφτηκαν κάποιες πληροφορίες για την δημοκρατία και την αθηναϊκή κοινωνία. Αν μπει κανείς στη θέση του

αφηγητή, νιώθει και φαντάζεται μια χαρά κι έναν πανηγυρισμό για όλα τα λεγόμενα. Αξιοσημείωτη είναι η απλή και απέριττη εξαγγελία του εκφωνητή. Τα λεγόμενά του είναι και σήμερα διαχρονικά. Όπως το ότι η φύση του ανθρώπου παριελάμβανε εντάσεις, πολέμους, φιλοδοξίες, λατρεία για την εξουσία, έτσι και σήμερα βλέπουμε τον ίδιο σκηνικό να παραλαμβάνετε και να επαναλαμβάνετε. Όταν διάβαζα αυτό το ανάγνωσμα, είπα αυτό μέσα μου, πόσο δίκιο είχε αυτός που το έγραψε και πόσο επίκαιρο είναι αυτό το κείμενο. Εξάλλου, το λέει ξεκάθαρα και ο συγγραφέας << Όσο η φύση των ανθρώπων παραμένει ίδια και η φύση των ανθρώπων παραμένει ίδια>>. Η πρόθεση του ιστορικού είναι ξεκάθαρη, θέλει να την εκφράσει με αυτό τον Λόγο που περιγράφει το τελετουργικό της ταφής. Το μεγαλείο της αθηναϊκής πολιτείας και την ξεχωριστή θέση που έχουν σ ’αυτήν αξίες όπως ανδρεία, γενναιότητα και αυταπάρνηση. Έτσι θα διατηρούνταν αλώβητη από κινδύνους που θα την απειλούσαν, αυτήν και την Δημοκρατία της. Αυτός ο λόγος θα ενδυνάμωνε το φρόνημα των πολιτών.

Αναμφισβήτητα, ο Επιτάφιος του Περικλέους αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μνημείο λόγου, όπου στα διάφορα σημεία του μεταφέρονται πληροφορίες πολύτιμες για τη ζωή των Αθηναίων και για το πως λειτουργούσε η κοινωνία τους, με το δημοκρατικό της πολίτευμα που ήταν πρωτότυπο και πολύ σημαντικό για την εποχή τους. Το γεγονός και μόνο ότι ασχολήθηκαν ιστορικοί και συγγραφείς στην σύγχρονη εποχή μας, να αναλύουν λεπτομερώς κάθε επιτυχία αυτού του λόγου δείχνει πόσο πολύτιμα είναι όλα αυτά που έχουν καταγραφεί. Ενδεικτικά, αναφέρω κάποια θέματα που περιγράφονται στα κεφάλαια. Στο κεφάλαιο 34, έχουμε την περιγραφή της ταφής των νεκρών. Στο κεφάλαιο 37, βλέπουμε πως ο Αθηναίος πολίτης σχετίζεται με την Πόλη του, τους νόμους της και τους άλλους πολίτες. Στο κεφάλαιο 38, μαθαίνουμε πως ξεκουράζονται οι Αθηναίοι και πως διασκεδάζουν. Στο κεφάλαιο 39 υπάρχουν πληροφορίες με την πιο σοβαρή απασχόληση των Αθηναίων στον πόλεμο. Στο κεφάλαιο 41, τονίζεται, πως η Αθήνα είναι ένα σχολείο ολόκληρης της Ελλάδας και πόσο ο Αθηναίος είναι ο πιο ολοκληρωμένος πολίτης στον κόσμο. Αυτήν την πρόταση και μόνο όταν την διαβάζουμε μας κάνει να κατανοούμε ως αναγνώστες, πόσο σημαντικό μνημείο είναι αυτός ο λόγος. Σε κάθε κεφάλαιο ξετυλίγονται πλούσιες και αναλυτικές αναφορές για την εποχή εκείνη. Εντύπωση μου προκαλεί το γεγονός, ότι ο εκφωνητής Περικλής δεν στέκεται τόσο στον έπαινο των Νεκρών που

έχασαν τη ζωή τους, αλλά παρουσιάζει την εικόνα ότι η πόλη και οι θεσμοί της έδωσαν ένα δυνατό χαρακτήρα στους νεκρούς που χάθηκαν στον πόλεμο, και πρόσφεραν στην πόλη την δόξα και την λαμπρότητα. Δεν κρύβει επίσης τις αποτυχίες που είχαν κάποιες φορές οι Αθηναίοι Πολεμιστές στις εκστρατείες τους, αλλά και πάλι αυτό δείχνει την τόλμη και την παλικαριά τους.

Κλείνοντας, θα ήθελα να προσθέσω ότι θα πρέπει να αισθανόμαστε ιδιαίτερα τυχεροί που έχουμε την δυνατότητα ως Έλληνες Μαθητές να γνωρίζουμε μέσα από την σχολική μάθηση αυτό το έργο, που άλλοι άνθρωποι θα πρέπει να επιδιώξουν να αφιερώσουν, για να το κατανοήσουν, πολύ χρόνο και κόπο.

Αγαπητή Κυρία Διευθύντρια,

Επί της σημερινής ευκαιρίας θα ήθελα να παρουσιάσω την σημασία του επιταφίου.

Η σημασία του επιταφίου για την συγκεκριμένη στιγμή της αθηναϊκής ιστορίας είναι προφανής. Παρά τις διάφορες δυσχέρειες η αθηναϊκή πολιτεία κατορθώνει να οργανωθεί σε ένα αξιοθαύμαστο πολιτικό σύστημα που αποτελεί πρότυπο για αιώνες, σε μια εποχή που οι περισσότεροι άνθρωποι ζούσαν κάτω από ζοφερά καθεστώτα με αυταρχικό χαρακτήρα. Η ελευθερία, η αξιοκρατία, η τιμή και η αξιοπρέπεια, ο νηφάλιος στοχασμός πριν από την πράξη , η τόλμη και η αποφασιστικότητα για την πατρίδα όλα αυτά που ανυμνεί με τόσο πάθος και τόση ευγλωττία στο επιτάφιο του ο γιος του Ξανθίππου αποτελούν λαμπρές κατακτήσεις του ανθρώπου, δικαιώνουν και καταξιώνουν την ζωή και διατηρούν την ανθρώπινη αξία.

Ο επιτάφιος του Περικλή αποτελεί το κύκνειο άσμα μιας πολιτείας και ενός αξιοπρεπέστατου πολιτεύματος. Όσο και αν ρεκάζουν ή ακόμη για τις ιμπεριαλιστικές τάσεις και την σκληρή συμπεριφορά των Αθηναίων προς τους συμμάχους τους κρίνοντας αστόχαστα και ίσως χαιρέκακα την Αθήνα του Περικλή με τα μέτρα και τα σταθμά του καιρού τους, το μεγαλείο του πνεύματος της καθώς και η αίγλη του πολιτισμού της θα παραμείνουν ανέσπερα στους αιώνες.

Καθώς στο βαθύτερο νόημα και μήνυμα του έργου που συνίσταται ότι η δημοκρατία αποτελεί το ανώτερο πολιτικό επίτευγμα του ανθρώπου, τον μεγαλύτερο θρίαμβο της συλλογικής ζωής. Η δημοκρατία δημιουργεί προσωπικότητες με ανώτερο ήθος και υψηλό φρόνημα, γιατί η δημοκρατία περιφρουρεί την τιμή και την αξιοπρέπεια του ατόμου , γιατί η δημοκρατία ανατρέφει και εμπνέει ελεύθερους γενναίους και ελεύθερους πολίτες, γιατί με λίγα λόγια η δημοκρατία προκαλεί τον άνθρωπο να γίνει άνθρωπος.

Για αυτό δίκαια ο επιτάφιος του Περικλή έχει χαρακτηριστεί ως το « Ευαγγέλιο της Δημοκρατίας».

Με εκτίμηση,

Θεοδώρα Γαλαζούλα, μαθήτρια Β1 Τμήματος του 5ου ΓΕΛ Τρικάλων.

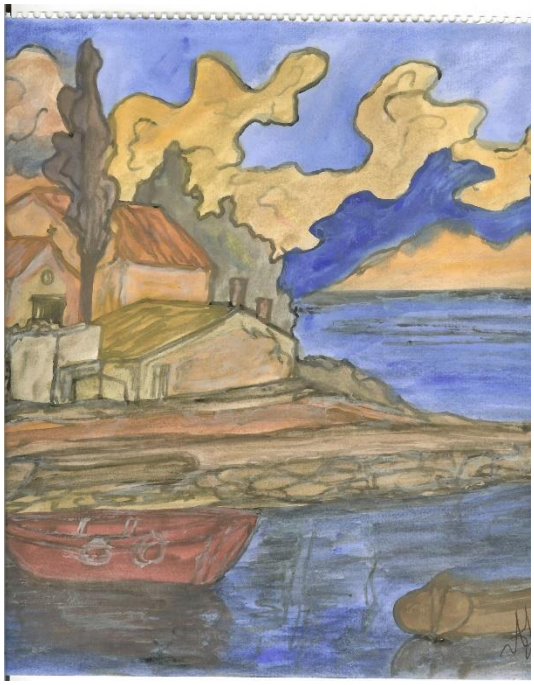

Ο Επιτάφιος είναι ύμνος της μεγάλης πόλης της Αθήνας, στην κορυφαία στιγμή της και της αθάνατης δημοκρατίας στο ύψιστο σημείο της τελειότητας της. Η διαχρονικότητα των νοημάτων που εκφράζει ο αρχιτέκτονας του μεγαλείου Περικλής, εκτείνεται σε δύο επίπεδα, το πολιτικό και το πολιτιστικό. Πολύ σημαντική επίσης είναι η πνευματική-ηθική ουσία που εμπεριέχει η Αθηναϊκή Καλοκαγαθία. Πρόκειται για ένα αναγκαίο αγαθό, που σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά κρίνεται απαραίτητο για την πρόοδο και την εξέλιξη του ατόμου.

Επιπρόσθετα ο Επιτάφιος είναι μια παραμυθία του ιστορικού προς τους ηττημένους συμπολίτες τους και αποτελεί το καταλληλότερο άτομο για να εκφωνήσει το εγκώμιο της Αθήνας, όταν αρχίζει ο πόλεμος. Αυτός δεν ήταν άλλος από τον εξαιρετικό Περικλή. Πιο συγκεκριμένα ο Επιτάφιος ανήκει στους εγκωμιαστικούς λόγους για χάρη των πεσόντων πολεμιστών, αλλά παράλληλα ο Θουκυδίδης αποτυπώνει τη δική του άποψη σχετικά με την άριστη πολιτεία. Ο Περικλής με την στάση του και το τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τα πράγματα ανυψώνεται σε ένα πολιτικό παράδειγμα, άξιο προς μίμηση από τους υπόλοιπους. Μέσα από ρητορικά σχήματα και τύπους διαπλέκονται ιδέες που αφορούν την ηθική την πολιτική και την κοινωνία. Έτσι διαμορφώνουμε μια εικόνα για την ιδανική πολιτεία

Στην προσπάθεια μας να εμβαθύνουμε περισσότερο θα λέγαμε πως ο Επιτάφιος εμπλουτίζει τις γνώσεις μας για θέματα που αφορούσαν την Αθήνα και την ιστορία της. Για παράδειγμα στο κεφάλαιο 37 τονίζεται η επικράτηση της αξιοκρατίας στην κατάληψη των διαφόρων αξιωμάτων που αποτελούσαν χαρακτηριστικό γνώρισμα της αθηναϊκής δημοκρατίας. Στο κεφάλαιο 38 τονίζεται η λειτουργία του εμπορίου και ο τρόπος του εορτασμού και οι κατοικίες. Στο κεφάλαιο 39 η άνετη ζωή έρχεται σε αντιδιαστολή με τη διαρκή πολεμική προετοιμασία της Σπάρτης. Στο κεφάλαιο 40 τονίζεται η προσφορά των Αθηναίων στις τέχνες στα γράμματα και τον πολιτισμό γενικότερα. Στο κεφάλαιο 46 γίνεται αναφορά στο θεσμό της ανατροφής των ορφανών με δημόσια δαπάνη ως την ενηλικίωση τους.

Επιγραμματικά θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε πως ο Θουκυδίδης προσπαθεί να παρουσιάσει την Αθήνα και το μεγαλείο της προτού αυτό πληγεί από το λοιμό. Είναι ένα σπουδαίο έργο που αποτελεί για όλους τους μεταγενέστερους ένα φωτεινό παράδειγμα γραφής και πνευματικής δημιουργίας. Τέλος αντιλαμβανόμαστε πως η Αθήνα ως σύνολο και ο

κάθε πολίτης χωριστά αποτελούν μοναδικά πρότυπα που η παιδευτική τους ακτινοβολία φωτίζει όλους τους ανθρώπους.

Λίτου Ιωάννα, μαθήτρια Β1 Τμήματος 5ου ΓΕΛ Τρικάλων
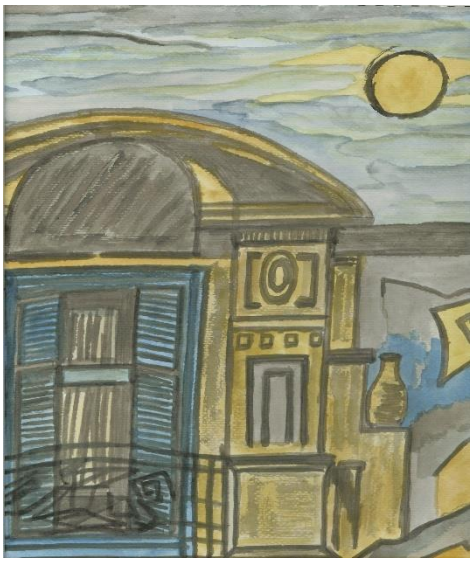
Σημείωση: Τα ζωγραφικά έργα που διακοσμούν το ανωτέρω σώμα κειμένων είναι δημιουργήματα της Αμαλίας Κ. Ηλιάδη, φιλολόγου-ιστορικού, Δ/ντριας 5ου ΓΕΛ Τρικάλων.